

La impremta

Idees prèvies. Contesta breument a aquestes qüestions:

- a) Com es produïen els llibres abans de la introducció de la impremta?
- b) Quins avantatges presentaven els llibres impresos respecte els manuscrits?
- c) Creus que hi havia algun mecanisme de control del que es publicava?

1. La invenció de la impremta

La impremta és un dispositiu mecànic que permet, per mitjà de la pressió a una superfície entintada, la reproducció de textos escrits i imatges per un mitjà d'impressió com pot ser el paper, tela, pergami o altres materials.

Aquest nou mètode permeté l'elaboració de molts més exemplars d'un llibre en menys temps i amb un cost menor. A més, s'emiliniaven molts dels errors que solien cometre els copistes.

La impremta de tipus mòbis, és a dir, basada en la unió de diferents motlles de fusta o de metal amb les lletres de l'alfabet, fou usada ja al segle XI a l'Extrem Orient. A Europa, però, el primer llibre imprés correspon a Johannes Gutenberg, responsable de l'edició el 1455 a Magúncia (Actual Alemanya) d'una Bíblia en dos volums.

2. La impremta als regnes hispànics

La impremta arribà als regnes hispànics a mitjan dècada de 1470, i els principals centres de difusió foren Barcelona, València i Saragossa. El primer llibre literari a imprimir-se, el 1474, fou *Les obres o trobes davall scrites les quals tracten de la sacratíssima Verge Maria*, a la ciutat de València. Des d'aleshores, s'imprimiren autors tan famosos com Ramon Llull, Ausiàs Marc i Joanot Martorell. A més a més, després de l'edició llatina, italiana i alemanya, la Bíblia en català fou la quarta que s'imprimí.

També a Castella destacà la difusió de la impremta. Per exemple, a Alcalá d'Henares s'imprimí el 1520 la Bíblia Políglota, que contenia el text bíblic en hebreu, llatí i grec. Es feu una edició de 600 exemplars que prompte s'exhaurí.

3. La rellevància de la impremta

En poc de temps, les impremtes s'expandiren arreu d'Europa, essent Alemanya primer i Itàlia després els països on més activitat es desenvolupà. Es pot dir que fou una autèntica revolució, pel que fa als títols que es podien publicar i el nombre d'exemplars de cadascuna de les edicions gràcies a la reducció del preu d'edició. Això propicià que noves idees (religioses, per exemple) es difongueren a Europa més gent tinguera accés als llibres, de manera que la gent que no sabia llegir ni escriure degué disminuir. Tot i això, encara una gran part de la població era analfabeta.

4. El temor a la impremta. La censura

Fins aleshores, l'Església havia ostentat el monopoli del coneixement, ja que era l'única institució capaç de produir llibres (els monjos i les monges eren els copistes medievals

Funcionament d'una impremta al segle XV

responsables de producir llibres als seus *scriptorium*). La possibilitat, però, que el coneixement es poguera expandir i, a més a més, ja no estiguera restringit al que podien copiar els religiosos, provocà la reacció de l'Església cristiana.

També el poder polític actuà perquè les idees que la impremta poguera difondre no posaren en entredit el seu poder.

Pragmàtica dels Reis Catòlics de 8 de juliol de 1502

Diligencias que deben preceder a la impresión y venta de libros del reino, y para el curso de los extranjeros

Mandamos y defendemos, que ningún librero ni impresor de moldes, ni mercaderes, ni factor de los suso dichos, no sea osado de hacer imprimir de molde de aquí adelante por vía directa ni indirecta ningún libro de ninguna Facultad o lectura, o obra, que sea pequeña o grande, en latín ni en romance, sin que primeramente tenga para ello nuestra licencia y especial mandado, o de las personas siguientes; en Valladolid y Granada los Presidentes que residen, o residieren en cada una de las nuestras Audiencias que allí residen; y en la ciudad de Toledo el Arzobispo de Toledo; y en la ciudad de Sevilla el Arzobispo de Sevilla; y en la ciudad de Granada el Arzobispo de Granada; y en Burgos el Obispo de Burgos; y en Salamanca y Zamora el Obispo de Salamanca.

Ni sean asimismo osados de vender en los dichos nuestros reinos ningunos libros de molde (...) fuera dellos, de ninguna Facultad ni materia que sea, ni otra obra pequeña ni grande, en latín ni en romance, sin que primeramente sean vistos y examinados por las dichas personas, o por aquellos a quien ellos lo cometieren, y hayan licencia dellos para ello; so pena que por el mismo hecho hayan, los que los imprimieren sin licencia, o vendieren los que trujeren de fuera del reino sin licencia, perdido y pierdan todos los dichos libros, y sean quemados todos públicamente en la plaza de la ciudad, villa o lugar donde los hubiere hecho, o donde los vendiere, y mas pierda el precio que hubieren recibido, y se les diere, y paguen en pena otros tantos maravedís como valieren los dichos libros que así fueren quemados: la cual dicha pena mandamos, que sea repartida en tres partes; la una parte a la persona que lo denunciare, y la otra para el Juez que lo sentenciare, y la otra para la nuestra Cámara y Fisco; y demás mandamos, que no puedan usar mas del dicho oficio.

1. Quines persones són les encarregades de decidir què es pot publicar i què no? Per què?
2. Quins llibres penses que es prohibirien?
3. Quina pena rebrà la persona que edite llibres prohibits?
4. Com es repartirà la denúncia que haja de pagar la persona acusada? Què suposa la part que es donarà a "la persona que lo denunciare"?

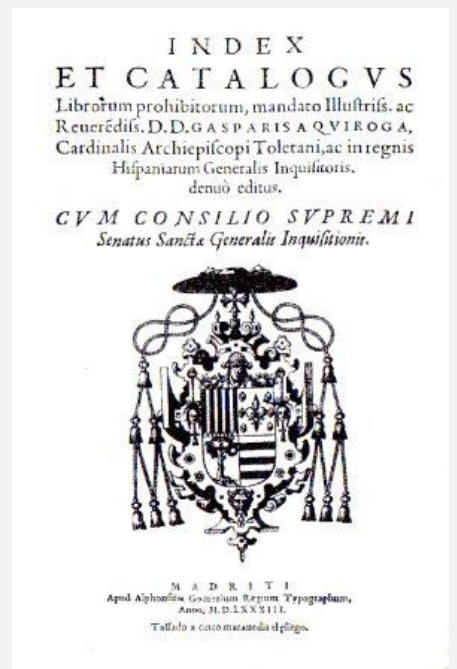
Pastoral del papa Innocenci VIII (1487)

L'Església està obligada a vetllar perquè les iniciatives del nostre temps estiguen en consonància amb la fe catòlica. Si no és així, si són perniciosos i condemnables, han de ser extirpades de soca-rel.

La impremta es presenta com una invenció molt profitosa quan facilita la difusió de llibres útils i aprovats. En canvi, és condemnable si s'aprofita per difondre escrits perniciosos.

Per això, per la present, prohibim a tots els impressors de qualsevol nació cristiana, amb pena d'excomunió, que imprimisquen qualsevol llibre la publicació de la qual no haja estat autoritzada per les autoritats de l'Església.

1. Què defensa el Papa Innocenci VIII?
2. Quin temor tenia?
3. Creus que aconseguí el que pretenia?

Llibres prohibits pel tribunal de la Inquisició el 1583

La jutge executa el segrest de 'Fariña'

El llibre es deixarà d'imprimir i distribuir tant a través de la venda tradicional com digital

La jutge de Collado Villalba Alexandra Fontana ha ordenat l'execució del segrest de 'Fariña', el llibre de Nacho Carretero en què aprofundeix en la història del narcotràfic gallec. L'ordre de la jutge és una mesura cautelar per la demanda que va presentar l'exalcalde d'O Grove, José Alfredo Bea Gondar, en què al·legava que el títol vulnera, presumptament, el seu dret a l'honor. En una providència a la qual ha tingut accés l'agència Efe, la jutge exigeix a l'editorial de l'obra, Libros del KO, la paral·lització immediata de la reproducció i distribució del llibre tant a través de la seva venda tradicional com digital.